

Llythrennedd Deunyddiau enghreifftiol

Darllen er gwybodaeth/Ysgrifennu er gwybodaeth Blwyddyn 6: Brwydr gwaedlyd Brynglas

Agweddau o'r fframwaith sydd yn cael eu henghreiffio

Darllen er gwybodaeth

Mae dysgwyr yn gallu:

- dangos dealltwriaeth o'r nodweddion a'r themâu allweddol ar draws detholiad o ddeunyddiau
- cydgasglu a gwneud cysylltiadau rhwng gwybodaeth a syniadau a'u cyflwyno mewn modd priodol, *e.e. graffiau, tablau*
- defnyddio tystiolaeth o destun i gefnogi barn.

Ysgrifennu er gwybodaeth

Mae dysgwyr yn gallu:

- addasu eu harddull ysgrifennu at gynulleidfa a'r pwrpas, *e.e. arddull ffurfiol ar gyfer darllenydd anhysbys, arddull syml ar gyfer darllenwyr iau*
- esbonio syniadau'n llawn, gan ddangos goblygiadau a chanlyniadau
- cynllunio gwaith ysgrifennu wedi'i drefnu i greu effaith, *e.e. arwain at gasgliad*
- addasu nodweddion ffurf mewn modd priodol at gyd-destunau gwahanol, *e.e. llythyrau sy'n cael eu hysgrifennu at ddibenion gwahanol*
- defnyddio nodweddion y ffurf a ddewiswyd, *e.e. cyflwyniad effeithiol sy'n sefydlu'r cyd-destun a'r pwrpas, cydbwysedd addas rhwng ffeithiau a safbwyntiau, a diweddglo cryno*
- defnyddio paragraffau neu adrannau i strwythuro ystyr ac effaith
- gosod data a syniadau drwy ddefnyddio nodweddion ffurf penodol, *e.e. adroddiad papur newydd*
- defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol pan fo'n berthnasol
- defnyddio geirfa amrywiol a phriodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc priodol
- cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy
- lliwio mynegiant trwy ddefnyddio ansoddeiriau, cymariaethau a phriod-ddulliau pan fo'n briodol
- defnyddio'n hyderus ystod o gystrawennau, cymalau ac ymadroddion sy'n gynyddol gywir
- defnyddio ystod o atalnodau yn gywir i egluro'r ystyr, gan gynnwys y collnod wrth hepgor llythrennau
- ysgrifennu brawddegau yn defnyddio nifer o ferfau yn gywir yn yr amser presennol cwmmpasog, negyddol, gorffennol a chryno, gorchmynnol
- defnyddio gwybodaeth am deuluoedd geiriau er mwyn eu sillafu'n gywir, *e.e. gorffen gydag -yd, -ig*
- defnyddio amrywiaeth o strategaethau i sillafu geiriau a phatrymau cymhleth, aml-sillafog, *e.e. plan-hig-ion*
- sillafu terfyniadau lluosog amrywiol yn gywir
- treiglo'n gywir, ar ôl arddodiaid a rhagenwau, gan ddechrau dod yn ymwybodol nad ydy pob llythyren yn dilyn y drefn arferol, *e.e. y llinell.*

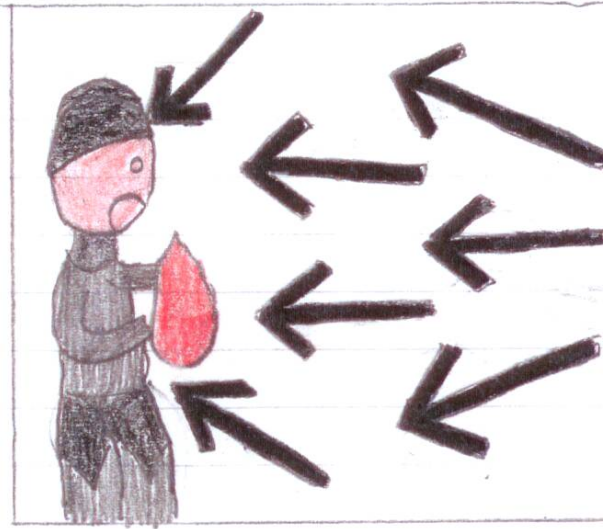
**Llythrennedd
Deunyddiau enghreifftiol**

Tystiolaeth

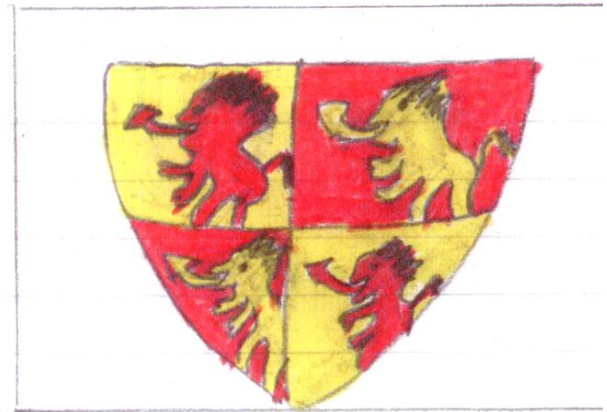
<u>Brwydr Gywaedlyd Bryn Glas</u>	
Gyda'r wawr echddoe bu Brwydr gywaedlyd ddychrunillyd Bryn Glas ar lan afon Klugwys ger Trefyclo.	IV wedi rhoi ar Gymru. Yn gynnar ar fore 22 ^{ain} o Fehefin holtodd Sŵn byddarol yr utgom a thianiodd milwyr y Cymru ac Ofewn amrantiad dechreuodd y brwydr ac roedd y clefyddau yn cebran a'r cefylau yn carlamu ac Owain yn gweiddi i'r gad.
Mae Owain Glyndŵr yn perthyn i linach tywysogion Cymru ac yn byw mewn llus hardd o'r enw Sycharth	Roedd pum gwaith cymaint o filwyr gan y Saeson ag a oedd o filwyr Glyndŵr. Doedd hyn ddim yn broblem i Owain Glyndŵr. Yn sydyn fe ddechreuodd saethwyr Lloegr sgrechian a dechrau saethu at ei gilydd. Roedd rhai o'r saethwyr yn lymny ac wedi ymuno byddyn Lloegr am arian.
Gwulkiodd Glyndŵr yn gacwn pan aeth Reginald Grey wedi dwyn rhan o i der ac rhoddodd roedd Brenin Lloegr deddfau ar Gymru.	Un o'r deddfau yw torri ei ben yn gosh os yw Cymru'n cael eiddal yn Nhref Caer ar ôl machlud haul, un arall oedd dim ond ar ddiwmod ffair y caiff Cymro ddod i mewn i'r trefi.
Cnewyllyn y Cecran felly oedd y deddfau dieblyg. roedd Harn'r	

Llythrennedd Deunyddiau enghreifftiol

Bryn hir roedd y bymry yn saethu o bob man ac roedd y Saeson yn trio dianc. Roedd llawer o'r Saeson yn farw gelain ar faes y god.

Lladwyd cannoedd ar gannoedd o fyddin Lloegr. Ymhlith y rhai fu farw roedd rhai o farchogion gorau Harri IV, sef Walter Devereux, Robert Whitney a kinard de la bere.

Erbyn heddiw mae Bryn llyas mor dawel fel y bedd. Roedd byddin Owain Glyndwr wedi mynd a rhai o'r arfau ereingraifft bucler, cleddyf llaw a hanner, a bwyell, cadfwyell, Dagr gron a brysgyl a llawer mwy. Nawr bydd Owain yn barod am y frwydr nesaf.

Llythrennedd Deunyddiau enghreifftiol

Ysgrifennu er gwybodaeth Blwyddyn 6: Afon Ffynnon Ddewi

Agweddau o'r fframwaith sydd yn cael eu henghreiffio

Mae dysgwyr yn gallu:

- addasu eu harddull ysgrifennu at gynulleidfa a'r pwrpas, *e.e. arddull ffurfiol ar gyfer darllenydd anhysbys, arddull syml ar gyfer darllenydd iau*
- cynllunio gwaith ysgrifennu a'i drefnu i greu effaith, *e.e. arwain at gasgliad*
- addasu nodweddion ffurf mewn modd priodol at gyd-destunau gwahanol, *e.e. llythyrau sy'n cael eu hysgrifennu at ddibenion gwahanol*
- defnyddio paragraffau neu adrannau i strwythuro ystyr ac effaith
- defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol pan fo'n berthnasol
- defnyddio geirfa amrywiol a phriodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc priodol
- cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy
- defnyddio'n hyderus ystod o gystrawennau, cymalau ac ymadroddion sy'n gynyddol gywir
- defnyddio ystod o atalnodau yn gywir i egluro'r ystyr, gan gynnwys y collnod wrth hepgor llythrennau
- ysgrifennu brawddegau yn defnyddio nifer o ferfau yn gywir yn yr amser presennol cwmmpasog, negyddol, gorffennol a chryno, gorchmynnol
- defnyddio gwybodaeth am deuluoedd geiriau er mwyn eu sillafu'n gywir, *e.e. gorffen gydag -yd, -ig.*

Llythrennedd Deunyddiau enghreifftiol

Tystiolaeth

1. GRADDIANT

Offer: Clinomedr, Rhaff

Meini Prawf Llwyddiant:

- Dewis 2 blentyn o'r un taldra.
- Sefyll 10m oddi wrth ei gilydd gan wynebu ei gilydd.
- Dal rhaff 10m o hyd yn dynn o un gorryn pen un plentyn i'r llall.
- Gosod y clinomedr hanner ffordd RHWNG y ddau blentyn ar y rhaff- gan wynebu AR DRAWS yr afon.
- Mesur graddiant ($90^\circ=0^\circ$).

2. LLED

Offer: Tâp mesur

Meini Prawf Llwyddiant:

- Defnyddio tâp mesur i fesur lled yr afon: o un ochr i'r llall.
- Cofnodi mewn metrau (m).

3. DYFNDER

Offer: Tâp mesur, ffon fetr, cyfrifiannell

Meini Prawf Llwyddiant:

- Rhannu'r lled mewn 10 rhan.
- Mesur dyfnder pob degfed ran drwy roi ffon fetr i mewn i'r afon ar y pwynt hwnnw (cms).
- Adio'r 10 mesuriad gyda'i gilydd a rhannu gyda 10 (dyfnder cyfartalog).

4. CYFLYMDER

Offer: Tâp mesur, croen oren, stop wats, cyfrifiannell

Meini Prawf Llwyddiant:

- Ar hyd y lan, mesur 10m o bellter.
- Gollwng croen oren i arnofio yn y dŵr ar hyd y 10m.
- Amseru (eiliadau).
- Ail adrodd y broses 2 waith eto.
- Adio'r 3 amser gyda'i gilydd a rhannu gyda 3 (cyflymder cyfartalog).

Beth wnes i ddarganfod?

Dysgais i fod llif y dwr yn llŷoliad A yn mynd yn arafach achos dozs dim cymaint o ddwr i gael yno.

Wrth gyrraedd llŷoliad B roedd mwy o ddwr ohŵrwydd fod Nant Fothau a nentydd eraill yn llifo mewn i Afon FfynnonDdewi. Roeddwn i'n meddwl byddai llif llŷoliad A yn gyflymach achos bod llŷoliad A yn fwy serth na llŷoliad B, ond doedd e ddim. Er bod graddiant llŷoliad B yn wastad roedd yna fwy o ddwr yna i'w gwneud iddo lifo'n gyflymach. Roedd llŷd llŷoliad B yn lŷtach ohŵrwydd wrth i'r afon lifo i lawr mae e'n mynd yn llŷtach wrth iddo fynd lawr i geg yr afon, yn Nhraeth Cwmtudu.

Darganfyddais i bod dyfnder llŷoliad A yn fwy bas na llŷoliad B ohŵrwydd fod yna fwy o ddwr yn llŷoliad B sydd o ganlyniad i'r nentydd sy'n llifo mewn i Afon FfynnonDdewi ar ei thaith. Mae graddiant llŷoliad A yn fwy serth na llŷoliad B ohŵrwydd bod y tir yn mynd am lawr o le mae'r afon yn tarddu.

Llythrennedd Deunyddiau enghreifftiol

Ysgrifennu er gwybodaeth Blwyddyn 6: Sain

Agweddau o'r fframwaith sydd yn cael eu henghreiffio

Mae dysgwyr yn gallu:

- esbonio syniadau'n llawn, gan ddangos goblygiadau a chanlyniadau
- cynllunio gwaith ysgrifennu a'i drefnu i greu effaith, e.e. *arwain at gasgliad*
- addasu nodweddion ffurf mewn modd priodol at gyd-destunau gwahanol, e.e. *llythyrau sy'n cael eu hysgrifennu at ddibenion gwahanol*
- defnyddio nodweddion y ffurf a ddewiswyd, e.e. *cyflwyniad effeithiol sy'n sefydlu'r cyd-destun a'r pwrpas, cydbwysedd addas rhwng ffeithiau a safbwyntiau, a diwedd glo cryno*
- defnyddio paragraffau neu adrannau i strwythuro ystyr ac effaith
- gosod data a syniadau drwy ddefnyddio nodweddion ffurf penodol, e.e. *adroddiad papur newydd*
- defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, gan gynnwys Cymraeg safonol pan fo'n berthnasol
- defnyddio geirfa amrywiol a phriodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc priodol
- cynhyrchu llawysgrifen sy'n llifo ac sy'n ddarllenadwy
- defnyddio'r amodol, e.e. *os, pe bai*, i gyfleu damcaniaeth neu bosibilrwydd
- defnyddio ystod o atalnodau yn gywir i egluro'r ystyr, gan gynnwys y collnod wrth hepgor llythrennau
- ysgrifennu brawddegau yn defnyddio nifer o ferfau yn gywir yn yr amser presennol cwmmpasog, negyddol, gorffennol a chryno, gorchmynnol
- defnyddio amrywiaeth o strategaethau i sillafu geiriau a phatrymau cymhleth, aml-sillafog, e.e. *plan-hig-ion*
- sillafu terfyniadau lluosog amrywiol yn gywir.

**Llythrennedd
Deunyddiau enghreifftiol**

Tystiolaeth

Sain

Nod y wers: Dyegu sut mae sain yn symud

1. Mae sain yn cael ei greu pan fydd rhywbeth yn dirgynnu.
2. Yn y gofod does dim aer (a mae'n rhaid i sain deithio trwy rhyw ddefnydd) felly dydych chi dim yn gallu clywed dim sain.
3. Byddai'n cymryd un eiliad i sain teithio 330 metr.
4. Mae sain yn gallu teithio trwy solidau e.e gwydr, pren, briciau. Os byddai rhywun yn sefyll tu fas i drws pren a byddai rhywun arall yr ochr arall i'r drws, byddech yn clywed y sain, ond dim yn glir iawn.
5. Mae sain yn gallu teithio drwy hylifau e.e dŵr. Os byddech tan y dŵr yn y pŵl nofio byddech yn gallu clywed pŵl yn siarad ar ben y dŵr.

Ardderchog

Mae'r tabl yma'n dangos pa mor gyflym mae sain yn teithio drwy ddefnyddiau gwahanol.

Defnydd	Cyflymder Sain (metrau pob eiliad)	Solid, hylif neu nwy?
Ocsigen	300	nwy ✓
Aer	330	nwy ✓
Alcohol	1200	hylif ✓
Dŵr	1500	hylif ✓
Bric	3000	solid ✓
Gwydr	4500	solid ✓
Concrit	5000	solid ✓
Haeearn	5000	solid ✓
Dur	6000	solid ✓

Llythrennedd Deunyddiau enghreifftiol

Meini Prawf Llywyddiant: Creu graff bar

- Rhoi teitl i'r graff
- Labeli'r echelau
- Defnyddio lliniau gwahanol ar gyfer solidau, hylifau a nwyon.
- Creu allwedd ar gyfer y gwahanol lliniau.

Graff bar i ddangos cyflynder mae'r sain yn teithio drwy deunyddiau gwahanol.

